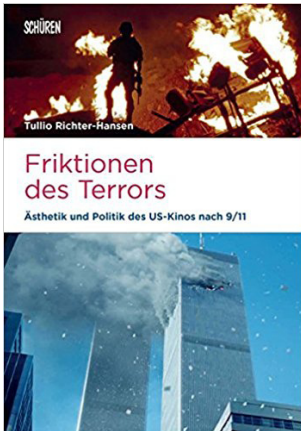

др Милан Радовановић
Београд
mradowanovic@gmail.com

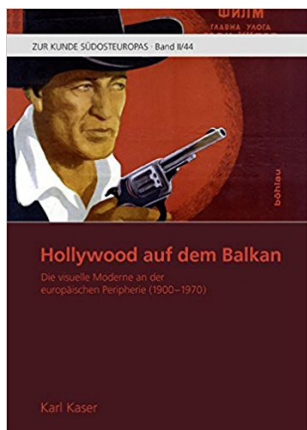
Друштвена историја у фокусу XXVIII

Richter-Hansen, Tullio, *Friktionen des Terrors: Ästhetik und Politik des US-Kinos nach 9/11*, Schüren Verlag, Marburg 2017, 313 S.

Терористички напад на Светски трговински центар у Њујорку постао је у претходних петнаест година једна од централних тема америчке популарне културе. Сужавајући на поље седме уметности опште оквира дискурса који се развио, Тулио Рихтер Хансен, научни сарадник при Универзитету Гутенберг у Мајнцу, у овој се публикацији бави начином на који се америчка филмска индустрија суочила са самим догађајем и другим темама везаним за 11. септембар 2001. године. Анализирајући начин на који се напад на Светски трговински центар приказује у америчком филму, аутор је развио саввим нове теоријске основе за изучавање односа и интеракције седме уметности и историјске науке. Хансен се фокусирао на нека од најрепрезентативнијих остварења последњих година (*United 93* (2003), *The Hurt Locker* (2008), *Redacted* (2007), *Zero Dark Thirty* (2012)), да би кроз њихову анализу разматрао универзално релевантне теме промене контекста у коме су разматрани догађаји из непосредне прошлости; фрагментисаног и истовремено пренаглашеног приказивања трагичних последица напада; инсистирања на симболичној тежини жртава; стварања алтернативног тематског оквира за

потребе критике ратних дејстава уопште и циљаног редефинисања медијског фокуса читаве епохе.

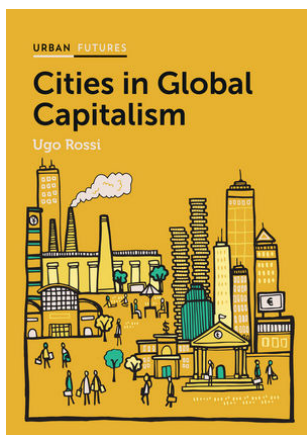
Kaser, Karl, *Hollywood auf dem Balkan: die visuelle Moderne an der europäischen Peripherie (1900-1970)*, Böhlau Verlag, Köln; Weimar 2018, 388 S.

Карл Казер, професор историје Југоисточне Европе на Историјском институту, Универзитета у Грацу, у овој се монографији бави развојем филмске индустрије у балканским земљама, од њених зачетака почетком двадесетог века до седамдесетих година. Аутор своје истраживање при томе поставља на широке теоријске основе дефинисања и редефинисања визуелне културе уопште у сложенем друштвено-политичком контексту Балканског полуострва. На овај начин дефинисано централно питање посматра кроз призму историјских, социолошких и антрополошких метода како би на одговарајуће свеобухватан начин сагледао све његове аспекте. Почетним разматрањем општијих оквира процеса националне еманципације, интензивног трансфера визуелне културе из османске и аустроугарске средине, односно визуелне револуције која је пратила балканске и Први светски рат, Казер ствара основу за проблематизацију развоја специфично балканске филмске културе, који дефинише као процес сачињен од две фазе. У деценијама по завршетку Другог светског рата, филмови су на Балкану настајали под директним утицајем Холивуда, како је број домаћих продукција био занемарљив. Филмска култура у истом је периоду била тек у зачетку и везана искључиво за градску средину. Успон биоскопа и кинематографије као визуелне манифестације масовне културе почиње шездесетих година, када се у балканским земљама почела развијати аутохтона филмска индустрија, обележена, између осталог, јединственим политичким околностима Хладног рата.

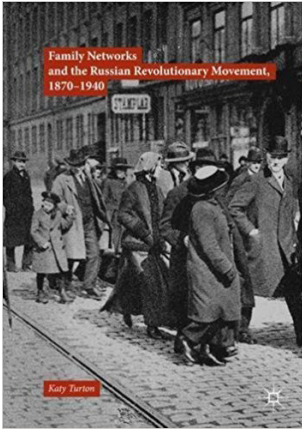
Frey, David, *Jews, Nazis and the cinema of Hungary: The tragedy of success, 1929-44*, I.B. Tauris&Co. Ltd, London – New York 2018, 462 p.

Између 1929. и 1942. године, мађарска филмска индустрија доживела је незапамћену експанзију, која ју је учинила трећом најпродуктивнијом кинематографијом у Европи, директно иза неприкосновених немачке и италијанске. До 1944. године, међутим, од ове моћне индустрије није више остало ништа, пошто се урушила трпећи велики спољни и унутрашњи притисак. Монографија Дејвида Фреја, ванредног професора и директора Центра за изучавање Холокауста и студије геноцида при Војној академији САД у Вест Поинту, посвећена је зачецима, неочекиваном успону и ратном колапсу мађарског звучног филма, који посматра у контексту комплексних спољно и унутрашњеполитичких околности. Разматрајући тему развоја мађарске кинематографије аутор је као темељ како њеног неочекиваног успона, тако и њеног изненадног пада дефинисао манифестације национализма, односно антисемитизма карактеристичног за међуратни период европске историје у целини. Национални пројекат мађарске кинематографије уздигао се на широкој међунационалној сарадњи. Мађарске културне и политичке елите идеалног сарадника за реализацију својих амбициозних пројеката пронашле су у Јеврејима ангажованим у филмској индустрији. У истом су процесу, међутим, значајну улогу одиграли и нацистички званичници, односно филмски могули. На овај начин створени, гротескно контрадикторни оквир за развој националне кинематографије, довео је до њеног потпуног растакања када су идеје антисемитизма и дискриминације у историјским оквирима Другог светског рата на трагичан начин преточене у праксу.

Rossi, Ugo, *Cities in Global Capitalism, Polity, Cambridge – Malden 2017, 217 p.*

Градови су одиграли једну од главних улога у процесу развоја капиталистичке привреде и друштва. На који су начин судбине појединачних градова и друштвено-политичког система карактеристичног за капитализам, посебно са експанзијом процеса глобализације, постали нераскидиво повезани изванредно је комплексно питање. Уго Роси, виши истраживач политичке и економске географије при Универзитету у Торину, спрегу између настанка и функционисања савремених градова и успона капиталистичког система разматра анализирајући интеракцију неколико основних фактора – финансијске моћи, иновативног предузетништва, грађевинског сектора, конзумеризма, технолошког развоја и економије подела. Капиталистички систем као један од главних чинилаца у дефинисању живота савремених градова, аутор анализира ослањајући се на теоријске основе политичке економије, нео-институционализма и политикологије. Као својеврсну преломну тачку процеса уграђивања како позитивних, тако и негативних аспеката глобалног капитализма у свакодневицу урбаних средина истиче економску рецесију прве деценије XXI века. Публикација је подељена на пет већих целина, посвећених успону градова у капиталистичком систему, ступању урбаних средина на глобалну сцену, надоградњи ових средина кроз матрицу неолиберализма, проналажењу места за градове у култури конзумеризма и различитим варијацијама градске средине које се могу пронаћи у савременом друштву.

Turton, Katy, *Family Networks and the Russian Revolutionary Movement 1870 – 1940*, Palgrave Macmillan, London 2018, 261 p.

Од руских револуционара очекивало се да ће, у потпуности посвећени остваривању политичких циљева, прекинути сваку везу са члановима породице. Реалност је, међутим, била далеко од овако романтизованог виђења појединачног припадника револуционарног покрета. Улогу коју су породичне везе одиграле у периоду револуционарних превраћања у Русији британска историчарка Кети Тарнтон анализира је паралелно деконструишући историју покрета и фазе које се могу препознати у животу највећег броја револуционара. Публикација је применом комбинованог принципа добила упечатљивост карактеристичну за личне историје, мада је остала оријентисана ка феномене општег реда величина. Издвајају се три тематске целине. На самом почетку, ауторка се бави процесом приступања покрету и кретањем појединца кроз политичко подземље, када су револуционари у породици проналазили ослонац какав им је био потребан да би испунили задатке које му је партија поверила. Сасвим специфичну целину чини разматрање тренутака које су носиоци револуције, или бар велики број њих, провели у затвору или прогонству. Породица је наставила да игра улогу личног ослонаца, али и моралне и материјалне подршке. Коначно, чак и пошто је револуција однела победу, најближе окружење појединца наставило је да игра активну политичку улогу. Два завршна поглавља ауторка је посветила породицама које су се после 1917. године нашле на супротним половима револуције која је променила лице Русије и света.